

13. Puhach L. Yu. (2023). Diialnist publichnykh bibliotek v umovakh transformatsii, vyklykanykh povnomasshtabnoiu rosiiskoiu viiskovoiu ahresiiieiu. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 3, pp. 28—33. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290979>.
14. Sakharova M. P. & Khimich Ya. O. (2022). Rozrobka ta aktualizatsiia komunikatsiinoi polityky biblioteki v umovakh voiennoho stanu: kryzovi komunikatsii. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 2, pp. 65—74. Available at: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/Bibliotekoznavstvo/Bibliotekoznavstvo_2_2022_DOI.pdf.
15. Sydorenko T. (2017). Kontseptualna model kulturno-prosvitnytskoi diialnosti publichnoi biblioteki. *Obraz*, 1, pp. 34—40.
16. Sudakova V. M. (2020). Kulturni praktyky ta problemy yikhnoi modernizatsii v kulturnomu prostori suchasnykh suspilstv. *Kulturolohichna dumka*, 7, pp. 165—177. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Kultdum_2020_17_16.
17. Khimich Ya. (2025). Innovatsiina diialnist bibliotek: svitovi ta ukrainski trendy. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 3, pp. 9—15. DOI: 10.36273/2076-9555.2025.3(344).9-15. Available at: <http://visnyk.ukrbok.net/issue/view/19092>.
18. Boiarynova O. et al. [avt.-ukl.]. (2020). *Chotyry prostory biblioteki: model diialnosti* : praktychnyi posibnyk. Kyiv: VHO Ukrainska bibliotekna asotsiatsiia. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/594/>.
19. Shmaiun O. Yu. (2020). Kulturno-dozvillievyi tsentr yak innovatsiinyi zaklad osobystisnoho rozvytku. *Pytannia kulturolohii*, 36, pp. 260—268. Available at: <https://surl.li/pnehhz>.
20. IFLA Newsletter, June 2025: Innovating through digital access. (n. d.). IFLA. Available at: <https://www.ifla.org/news/ifla-newsletter-june-2025/>.
21. Libraries as Cultural Rights Defenders: Looking ahead to Culture, Heritage, and Development in 2022. (n. d.). IFLA. Available at: <https://www.ifla.org/news/libraries-as-cultural-rights-defenders-looking-ahead-to-culture-heritage-and-development-in-2022/>.
22. Cox M., De A. & Brasdefer M. (n. d.). IFLA AI Entry Point for Libraries and AI. Available at: <https://repository.ifla.org/items/f197f327-dc49-4743-bb57-0a373505da8b>.
23. Lankes R. D. (2016). *The New Librarianship Field Guide*. Available at: <https://direct.mit.edu/books/monograph/3461/The-New-Librarianship-Field-Guide>.

Надійшла до редакції 4.08.2025

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.9\(350\).28-34](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.9(350).28-34)
УДК 37.013/.014+[001.817:[311:519.23]](477+438)(045)

Тетяна Павленко,
наукова співробітниця
відділу науково-освітніх інформаційних ресурсів
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
tetana1806@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3244-7897>

Дослідження з питань розвитку освіти в українсько-польському науковому дискурсі (за матеріалами бібліографічного дослідження)

У статті проаналізовано динаміку захисту наукових досліджень з питань освіти та педагогіки в Україні й Республіці Польща упродовж 2005—2024 рр. Увагу зосереджено на бібліометричному аналізі дисертаційних робіт, що стали джерелом для формування бібліографічного показника "Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005—2024". Доведено актуальність інтернаціоналізації педагогічної науки в контексті трансформацій сучасного суспільства, впливу глобалізаційних процесів, а також європейської інтеграції освітніх систем. Проаналізовано аспекти українсько-польського наукового партнерства, що ґрунтується на багаторічній співпраці академічних інституцій, спільному науковому пошуку, обміні досвідом і розробленні інноваційних підходів до підготовки педагогічних кадрів.

Результати дослідження свідчать, що питання розвитку освіти залишаються в центрі уваги наукової спільноти навіть у складні періоди суспільно-політичних потрясінь, як-от повномасштабна збройна агресія РФ проти України, підтверджують важливу роль наукових розвідок у трансформації та модернізації освітніх систем, формуванні сучасного змісту освіти, підготовці висококваліфікованих фахівців і забезпеченні сталого міжнародного партнерства.

Ключові слова: педагогіка; проблеми розвитку освіти; наукова співпраця України та Польщі; дисертації з питань освіти та педагогіки; інтернаціоналізація освіти

© Павленко Т., 2025

Постановка проблеми. Розвиток освіти в Україні тісно пов'язаний із трансформаційними процесами в суспільстві, інтеграцією у світовий освітній простір і впровадженням інноваційних підходів у педагогічну науку. У контексті якісних змін у галузі освіти та педагогічної науки важливою є тенденція інтернаціоналізації, що сприяє активізації педагогічної співпраці, конструктивній партнерській взаємодії науковців та освітян, створює підґрунтя для поширення принципів "відкритої освіти" в європейському просторі. Вагоме значення має розвиток творчої та дослідницької співпраці між освітянами України й Польщі, яка формує традиції українського партнерства з іншими країнами Європи. Президент Національної академії педагогічних наук України В. Кремень наголосив, що "співпраця з польськими колегами завжди спрямована на зміцнення дружніх відносин між нашими країнами та активізацію процесу європейської інтеграції України" [2].

Наукові дослідження з питань розвитку освіти й педагогіки надзвичайно актуальні, оскільки відіграють важливу роль у вдосконаленні системи освіти, підготовці висококваліфікованих кадрів і впровадженні новітніх методик навчання.

Аналіз досліджень і публікацій. Наукові дослідження в галузі педагогіки в Україні та Республіці Польща охоплюють широке коло питань.

Аналіз педагогічних ідей науковців у взаємозв'язку із суспільно-політичними змінами в державі проведено в дослідженнях Л. Березівської, Л. Вовк, Н. Гупана, Н. Дем'яненко, Н. Кропачевої [3], І. Нестеренко [5], О. Назаренко, Н. Ничкало, О. Пономаренко, Т. Павленко [7].

Проблеми впливу цифровізації на суспільство та освіту вивчали О. Андрющенко, Д. Головки, Ю. Дубина, Г. Жосан, О. Зигрій, О. Островський, Л. Сущенко; поміж польських науковців — Ч. Плевка, А. Цибаль-Міхальська, Б. Марцінковська, Я. Лашик, Ф. Шльосек, Я. Сікора, Й. Шафран, М. Франц, Я. Міхальські.

Не залишилися поза увагою українських і польських науковців питання впровадження польського досвіду становлення та розвитку національних систем навчання й виховання дітей з особливими потребами. У дослідженнях В. Бондаря, В. Засенка, В. Синьова, О. Таранченко, С. Федоренко, М. Ярмаченка, І. Хшановської, А. Островської, В. Щепанковського, Г. Боржишківської проаналізовано різноманітні педагогічні, психологічні, дидактичні та виховні аспекти української й польської спеціальної освіти.

Питання модернізації та реформування підготовки вчителів студіювали польські вчені Ч. Куписевич, Ф. Шльосек, К. Денек.

Мета статті — висвітлити результати бібліометричного дослідження динаміки захисту, основних кількісних та якісних характеристик дисертаційних праць науковців України та Польщі у галузі освіти; схарактеризувати особливості українсько-польського партнерства у галузі сучасної освіти та науки на прикладі матеріалів бібліографічного показника "Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005—2024".

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів особливого значення набуває міжнародна наукова співпраця у сфері педагогічної науки. Під егідою Національної академії педагогічних наук України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук активно розвиваються партнерські зв'язки між науковими установами двох країн. Ця співпраця є міждисциплінарною за змістом і багатоаспектною за напрямками реалізації.

Особливої актуальності набувають спільні дослідження, присвячені розвитку освіти в умовах викликів і трансформацій, що відбуваються у світі. Ґрунтовні наукові напрацювання в галузі педагогіки сприяють удосконаленню навчальних програм та освітніх процесів, формуванню готовності студентства до адаптації в новій соціокультурній і професійній реальності.

Плідна співпраця науковців України та Республіки Польща у сфері педагогічної науки дає змогу модернізувати національні системи освіти, впроваджувати інноваційні методики навчання та готувати висококваліфікованих фахівців. Водночас виникає потреба системного моніторингу результативності наукової діяльності, що забезпечує підґрунтя для подальшого стратегічного планування.

У світовій практиці одним із провідних інструментів бібліометричного аналізу наукової активності є некомерційна міжнародна платформа Google Scholar, що поєднує функціонал пошукової системи й інструменти бібліометричного оцінювання. В Україні авторитетним наукометричним сервісом є інформаційно-аналітична система "Бібліометрика української науки", яку розробили фахівці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Наукометричні дослідження та впровадження бібліометричних технологій належать до основних напрямів діяльності бібліотек закладів вищої освіти. Саме завдяки цим інструментам відбувається об'єктивне оцінювання наукової продуктивності, визначаються тенденції розвитку дослідницької діяльності, формується ефективна наукова комунікація.

У межах підготовки бібліографічного показника "Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005—2024" проведено моніторингове дослідження дисертаційних робіт, присвячених проблемам розвитку освіти та педагогічної науки в обох країнах. Основними джерелами бібліографічної інформації для формування показника стали фонди Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (м. Київ), бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця), Головної бібліотеки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава, Польща) [6].

Одним з основних понять для пропонованого дослідження є "бібліометрія" — у бібліотекознавстві визначається як науковий напрям, що ґрунтується на методах кількісного аналізу бібліографічних характеристик документів з метою їх якісного оцінювання. Застосування бібліометричних підходів дає змогу ефективно вивчати структуру й динаміку наукових публікацій, виявляти провідні теми та наукові школи, а також сприяти підвищенню прозорості й результативності наукової діяльності.

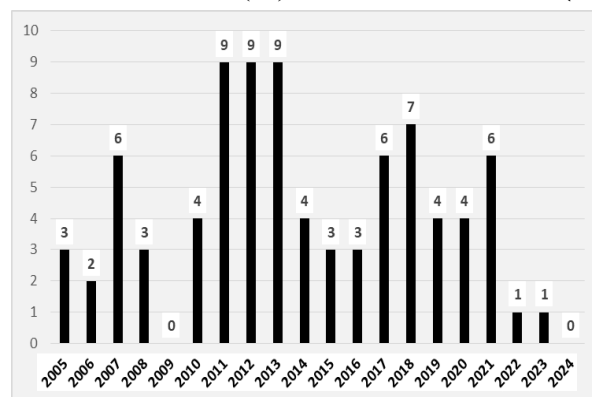
Аналіз охоплював кількісні показники й тематичні особливості наукових праць розділу "Наукові дослідження з розвитку освіти і педагогічних наук в Україні і Республіці Польща" показника "Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005—2024": диференціація дисертаційних досліджень за кваліфікаційними ознаками; відстеження динаміки захисту та річних обсягів дисертаційних досліджень; систематизація та кількісний розподіл рукописів за тематичним спрямуванням; виявлення наукових установ та закладів освіти, у яких відбувався захист дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук.

Загальна кількість виявлених і проаналізованих робіт — 84, із них 57, або майже 68%, — на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, то їх загальна кількість становить 27, або 32% (діагр. 1).

У динаміці захисту дисертаційних досліджень виявлено періоди, коли процес не відбувався взагалі, зокрема у 2009 р. Простежуємо суттєве зниження кількості захищених дисертацій у 2022—2023 рр., що зумовлено дестабілізацією освітньо-наукової діяльності внаслідок початку повномасштабної збройної агресії РФ.

Проаналізувавши гендерний склад здобувачів наукових ступенів кандидата і доктора наук упродовж 2005—2024 рр., робимо висновок про

суттєву перевагу жінок. Співвідношення захищених дисертацій становить 3:1. Упродовж досліджуваного періоду частка здобувачів-чоловіків коливалася в межах 25% (21), тоді як жінок — 75% (63).

Діагр. 1. Динаміка захисту дисертацій, 2005—2024 рр.

Опрацювання дисертаційних досліджень за галузями знань в окреслений період проводилося за назвами галузей і спеціальностей, за якими відбувається захист [8; 9]. Згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 419 від 12.04.2016 внесено зміни в назви галузей і спеціальностей, за якими відбувається захист, а отже й до Таблиці відповідності Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015) [10]. Кількісний контент-аналіз засвідчив їх неоднорідність. Найбільшу кількість робіт захищено за спеціальністю 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" — 56 дисертацій, або 66%. Це свідчить про високу актуальність досліджень у цій галузі, зокрема в контексті вивчення досвіду польських науковців щодо впровадження освітніх інновацій в умовах глобалізації, теорії та практики використання інформаційних технологій у розвитку особистості, інформатизації шкільної освіти, підготовки вчителів до інтегрованого навчання, а також модернізації дошкільної освіти в Республіці Польща. Питання розвитку дошкільної освіти в Польщі досліджували О. Лугіна, Б. Мажец, Я. Майовські. Роль учителя в освітньому процесі польських дошкільників вивчала Х. Микитейчук, яка наголошувала: "Працюючи з дитиною, він не стільки спрямовує її розвиток, скільки бере участь у ньому; зосереджується не лише на інтелектуальних здібностях дітей та засвоєнні знань, а насамперед на виявленні та стимулюванні їхніх природних талантів і схильностей" [4].

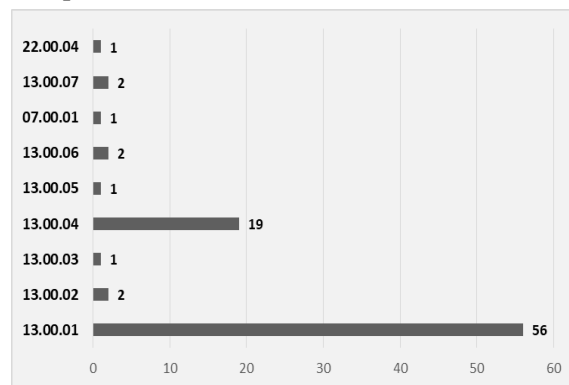
Розвиток педагогічної освіти в Республіці Польща в контексті європейських інтеграційних процесів був предметом досліджень М. Гаврана, Ю. Гришука, М. Кічули та І. Нестеренко.

Значну частку становлять роботи, захищені за спеціальністю 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти" (19 дисертацій, або 22%). Така концентрація досліджень є закономірною, адже професійна підготовка педагогів є головним чинником, що визначає якість навчального процесу. Компетентність і кваліфікація вчителя безпосередньо впливають на рівень розвитку учнів, розуміння навчального матеріалу та мотивацію до здобуття знань. У цьому контексті варто навести думку О. Біляковської: "Професійна підготовка нового вчителя-європейця потребує важливих кроків у галузі педагогічної освіти, а саме: модернізації змісту; реструктуризації освітнього процесу закладів вищої освіти; досягнення вищих навчальних результатів; упровадження інформаційних технологій; підвищення професіоналізації діяльності вчителя й індивідуальної відповідальності за професійний розвиток" [1].

Отже, що краще підготовлений педагог, то ефективніше він може передавати знання та формувати в учнів потрібні компетентності. Безумовно, професійний розвиток учителів є критично важливим чинником у підвищенні якості освіти загалом (діагр. 2).

Аналіз кількісного розподілу дисертаційних досліджень за науковими установами та закладами вищої освіти, у яких відбувався захист праць на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук, засвідчив, що найбільше дисертацій — 11 (32%) — було захищено в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (нині — Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна), переважно за спеціальністю "Теорія та методика професійної освіти". Значну кількість захистів зафіксовано у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка — 9 (26%), Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка — 8 (23%), а також у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова — 6 (17%), здебільшого за спеціальністю "Загальна педагогіка та історія педагогіки".

Діагр. 2. Розподіл дисертацій за освітніми галузями, 2005—2024 рр.

Ці дані свідчать про високий науково-дослідний потенціал зазначених установ, їх активну участь у розвитку педагогічної науки, належний рівень організації наукової підготовки здобувачів вищої кваліфікації. Високі показники захисту дисертацій підтверджують сталі наукові традиції, ефективну діяльність наукових шкіл і результативну роботу наукових керівників (табл. 1).

Таблиця 1

Наукові установи та заклади освіти, у яких відбувався захист дисертаційних праць на здобуття наукових ступенів кандидата і доктора наук

ЗВО	К-сть праць
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського	1
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	9
Житомирський державний університет імені Івана Франка	6
Інститут вищої освіти НАПН України	2
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України	11
Інститут педагогіки і психології професійної освіти НАПН України	1
Інститут педагогіки НАПН України	1
Інститут проблем виховання НАПН України	1
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України	1
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України	1
Київський національний лінгвістичний університет	1
Київський національний університет імені Тараса Шевченка	1
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка	3
Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	1
Класичний приватний університет	1
Криворізький державний педагогічний університет	1

ЗВО	К-сть праць
Львівський національний університет імені Івана Франка	2
Маріупольський державний університет	1
Мукачівський державний університет	1
Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди	7
Національний університет "Львівська політехніка"	1
Познанська Вища школа педагогіки і адміністрування	1
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	5
Рівненський державний гуманітарний університет	1
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка	4
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля	1
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	8
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	1
Університет менеджменту освіти НАПН України	1
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди	2
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія	1
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка	1
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького	4

Висновки. Проведений бібліометричний аналіз дав змогу здобути об'єктивні показники захисту дисертаційних досліджень із розвитку освіти та педагогічних наук в Україні й Республіці Польща за 2005—2024 рр. Результати дослідження засвідчили, що на проблематиці освіти зосереджено увагу науковців різних галузей знань. Очевидно, що динаміка захисту дисертацій у період повномасштабної збройної агресії РФ проти України суттєво знизилася. Щодо гендерного складу здобувачів наукових ступенів, то переважають жінки, а за кількістю — наукові дослідження за спе-

ціальністю "Загальна педагогіка та історія педагогіки", натомість значно менше досліджень за спеціальностями "Історія України", "Корекційна педагогіка" та "Соціальна педагогіка".

Наукові дослідження в галузі педагогіки є підґрунтям для ефективного реформування освітньої системи України. Вони сприяють підвищенню якості освіти, її адаптації до сучасних викликів й інтеграції у глобальний освітній простір. Подальший розвиток цієї сфери потребує державної підтримки, активної участі науковців і зміцнення міжнародного партнерства.

Список бібліографічних посилань

- Біляковська О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів у системі вищої освіти республіки Польща. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузів. зб. наук. пр. молодих вчених* Дрогобиц. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. 2020. Вип. 27. Том 1. С. 157—161. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/27.203387>.
- Гордієнко В. Єдність помислів і дій. *Освіта і суспільство*. 2024. Груд. (№ 12). С. 12—13. URL: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois12_2024.pdf.
- Кропачева Н. М. Хронологічно-тематичний аналіз динаміки захисту дисертацій з проблеми обдарованості дітей в галузі дошкільної, середньої та вищої освіти. *Обдаровані діти — скарб нації!* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (18—22 серп. 2021 р.). Київ : ІОД НАПН України, 2021. С. 292—297. URL: https://lib.iitta.gov.ua/726599/1/Statyya_Konf1_18-22.08.21.pdf.
- Микитейчук Х. І. Теоретичні засади підготовки дитини до початку читання в Польщі. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 188. С. 189—193. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/510/450>.
- Нестеренко І. Б. Модернізація змісту вищої педагогічної освіти в Польщі (науково-педагогічні розвідки). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 3. С. 54—61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2014_3_10.
- Освіта і педагогічна наука України і Польщі. 2005—2024 = Edukacja i nauka pedagogiczna Ukrainy i Polski. 2005—2024 : бібліогр. покажч. / [передмова: Я. Лащик, Н. Ничкало, Л. Березівська ; упоряд.: Л. Пономаренко, Н. Кропачева, Т. Павленко ; наук. ред. Л. Березівська ; бібліогр. ред.: Л. Пономаренко] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Київ ; Варшава ; Вінниця : ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Київ : ТОВ "Юрка Любченка", 2024. 448 с.

7. Пономаренко Л. О., Павленко Т. С. Вивчення української мови у закладах освіти : бібліометричний аналіз дисертаційних досліджень. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 52. С. 34—42. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32527.pdf> (дата звернення: 29.12.2022).
8. Про затвердження переліку паспортів у галузі педагогічних наук : Постанова Президії Вищої Атестаційної Комісії України від 14.09.2006 № 6-06/8. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v06-0330-06#Text> (дата звернення: 25.06.2025).
9. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 : Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15#n36> (дата звернення 25.06.2025).
10. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 06 листопада 2015 року № 1151 : Наказ МОН від 12.04.2-16 № 419. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0691-16#Text>.

Tetyana Pavlenko,
Researcher of the Department
of Scientific Educational Information Resources
of the Sukhomlynskyi State Scientific
and Pedagogical Library of Ukraine

Research on the development of education in Ukrainian-Polish scientific discourse (based on bibliographic research)

The article examines the dynamics of scientific research on education and pedagogy in Ukraine and the Republic of Poland during 2005—2024. The primary focus of this study is the bibliometric analysis of dissertations that have served as the source for the bibliographic index entitled "Education and Pedagogical Science in Ukraine and Poland. 2005—2024." The text reveals the relevance of the internationalization of pedagogical science in the context of the transformations of modern society, the influence of globalization processes, and the European integration of educational systems. The focus of this study is the Ukrainian-Polish scientific partnership, the basis of which is formed by many years of cooperation between academic institutions, joint scientific research, exchange of experience and the development of innovative approaches to the training of pedagogical personnel.

The findings of the study demonstrate that matters pertaining to educational development continue to be a primary concern within the scientific community, even during periods of profound socio-political upheaval. This is evidenced, particularly, by the ongoing focus on scientific research in the context of the full-scale military aggression of the Russian Federation against Ukraine. The findings of the study demonstrate that issues of educational development continue to be a primary focus of the scientific community, even during periods of socio-political upheaval and military aggression, such as the full-scale military aggression of the Russian Federation against Ukraine. This lends further support to the notion that scientific research plays a pivotal role in the transformation and modernization of educational systems, the development of contemporary educational content, the training of highly qualified specialists, and the establishment of sustainable international partnerships.

Keywords: pedagogy; problems of educational development; scientific cooperation between Ukraine and Poland; dissertations on education and pedagogy; internationalization of education

References

1. Biliakovska O. (2020). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv u systemi vyshchoi osvity respubliky Polshcha. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : mizhvuziv. zb. nauk. pr. molodykh vchenykh Drohobys. derzh. ped. un-tu im. Ivana Franka*, 27 (1), pp. 157—161. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/27.203387>.
2. Hordiienko V. (2024). Yednist pomysliv i dii. *Osvita i suspilstvo*, hrud. (№ 12), pp. 12—13. Available at: https://naps.gov.ua/uploads/files/press/ois/2024/ois12_2024.pdf.
3. Kropocheva N. M. (2021). Khronolohichno-tematychnyi analiz dynamiky zakhystu dysertatsii z problemy obdarovanosti ditei v haluzi doshkilnoi, serednoi ta vyshchoi osvity. *Obdarovani dity — skarb natsii! : zb. materialiv nauk.-prakt. konf. (18—22 serp. 2021 r.)*. Kyiv: IOD NAPN Ukrainy, pp. 292—297. Available at: https://lib.iitta.gov.ua/726599/1/Stattya_Konf1_18-22.08.21.pdf.
4. Mykyteichuk Kh. I. (2020). Teoretychni zasady pidhotovky dytyny do pochatku chytannia v Polshchi. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky*, 188, pp. 189—193. Available at: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/510/450>.
5. Nesterenko I. B. (2014). Modernizatsiia zmistu vyshchoi pedahohichnoi osvity v Polshchi (naukovo-pedahohichni rozvidky). *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 3, pp. 54—61. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2014_3_10.

6. Ponomarenko L., Kropocheva N. & Pavlenko T. [uporiad.]. (2024). *Osvita i pedahohichna nauka Ukrainy i Polshchi. 2005—2024 = Edukacja i nauka pedagogiczna Ukrainy i Polski. 2005—2024* : bibliohr. pokazhch. Kyiv ; Varshava ; Vinnytsia : DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho, Kyiv: TOV "Turka Liubchenka".
7. Ponomarenko L. O. & Pavlenko T. S. (2022). Vyvchennia ukrainskoi movy u zakladakh osvity: bibliometrychni analiz dysertatsiinykh doslidzhen. *Innovatsiina pedahohika*, 52, pp. 34—42. Available at: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/32527.pdf> [Accessed 29.12.2022].
8. Pro zatverdzhennia pereliku pasportiv u haluzi pedahohichnykh nauk : Postanova Prezydii Vyshchoi Atestatsiinoi Komisii Ukrainy vid 14.09.2006 № 6-06/8. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v06-0330-06#Text> [Accessed 25.06.2025].
9. Pro osoblyvosti zaprovadzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity, zatverdzhenooho postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnia 2015 roku № 266 : Nakaz MON Ukrainy vid 06.11.2015 № 1151. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15#n36> [Accessed 25.06.2025].
10. Pro vnesennia zmin do nakazu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 06 lystopada 2015 roku № 1151 : Nakaz MON vid 12.04.2-16 № 419. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0691-16#Text>.

Надійшла до редакції 17.07.2025

ЖУРНАЛІСТИКА ТА МЕДІА

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.9\(350\).34-41](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.9(350).34-41)
УДК 004.773.8:331.53]:303.44](477)(045)

Владислав Курасов,
аспірант НАКККиМ
kurasovlad@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0006-8949-6349>

Вікторія Добровольська,
докторка наук із соціальних комунікацій, професорка,
завідувачка кафедри артменеджменту
та інформаційних технологій НАКККиМ
vika_dobrovolska@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-0927-1179>
Scopus ID: 57209856300

Соціальні медіа в інформаційно-документаційному забезпеченні діяльності кадрових агенцій: етичні виклики

У статті проаналізовано особливості, переваги й етичні виклики використання соціальних медіа в організації документних комунікацій у кадрових агенціях.

Узагальнено та систематизовано етичні ризики, пов'язані з використанням соціальних мереж у рекрутингу, а також обґрунтовано потребу інтеграції етичних стандартів у професійну підготовку рекрутерів.

Запропоновано практичні етико-правові орієнтири щодо використання соціальних медіа з урахуванням принципів приватності, недискримінації та прозорості, що сприяє формуванню етично відповідального цифрового середовища у сфері добору персоналу.

За результатами дослідження констатовано, що соціальні медіа стають важливим інструментом сучасного рекрутингу, забезпечуючи не лише комунікацію з кандидатами, а й позиціонування бренду роботодавця, аналітику цифрової активності та керування інформаційними потоками. Ефективність використання соціальних медіа в кадрових агенціях залежить від стратегії, контенту, розуміння цільової аудиторії та дотримання етичних норм.

Підсумовано, що особливої уваги потребують питання конфіденційності, недискримінації та прозорості, що мають бути інтегровані у професійні практики рекрутерів для забезпечення етичної взаємодії з кандидатами.

Ключові слова: соціальні медіа; інформаційно-документаційне забезпечення; документні комунікації; етичні норми; рекрутинг; стратегії комунікації; штучний інтелект

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві соціальні медіа стали не лише інструментом комунікації, а й вагомим складником інформаційно-документаційного забезпечення діяльності різноманітних інституцій, зокрема кадрових агенцій. Завдяки соціальним мережам значно спрощується пошук, оцінювання та рекрутинговий супровід кандидатів, проте водночас постає низка етичних викликів, пов'язаних із конфіденційністю,